

**Sand Life (Life 11 NAT/SE/000849):
Restaureringsplan för delområde Hagestad
Järarna inom Natura 2000-området
Sandhammaren, SE0 SE 0430088,
Och Sandhammaren Kåseberga, SE 0430093,
i Ystads kommun**

Sveriges sydligaste fasta älgstam finns i området, bilden på älgkvigan är tagen i Hagestad-Järarnas NR.

Bilaga 1 Karta med Natura 2000-området Sandhammaren med de tre naturreservatens skötselområde

Bilaga 2. Karta över Hagestad Järarna med skötselområden

Inledning

Restaureringsplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet för att nå de mål som är uppsatta inom Life + projektet Sand Life

1. SYFTE

Att:

restaurera de inom området förekommande naturtyperna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, så att de kan nå gynnsamt tillstånd.

Syftet ska nås genom att:

- Avverkning, stubbrytning och markbearbetning med grävmaskin.
- Anlägga permanenta brandgator.
- Bränning vid 4 tillfällen.
- Stängsling för betesdjur med ekstolpar och eltråd.

2. BESKRIVNING AV OMRÅDET

2.1 Uppgifter om området

Natura 2000-område:	SE0430088 Sandhammaren-Kåseberga
Naturreservat:	Hagestad-Järarna
Län:	Skåne
Kommun:	Ystad
Förvaltare:	Länsstyrelsen Skåne

2.2 Allmän beskrivning av området

Hagestad-Järarna ligger i sydöstra hörnet av Skåne och gränsar till Hagestad och Sandhammarens naturreservat. Det är del av ett omfattande sanddynsområde, vilket till stora delar bildats under postglacial tid genom erosion, vind och havsströmmar. Området består i dag till största delen av tallskog som planterats på de marker som tidigare tidvis i historien varit ambulande åker och betesmarker. Tallskogen planterades så sent som på 1920 talet på det som då till stora delar var en ljunghed.

Förr skapade betesdjuren och åkerbruket goda förutsättningar för alla de växter och djur som är beroende av öppen sand och markomrörning. Dessa markstörningar saknas nu i reservatet vilket lett till förtätning och igenväxning av tall och björkskog

2.2.1 Biologiska bevarandevärden

Naturreservatet Hagestad-Järarna ligger i ett av södra Sveriges största kustdynsområde. I området finns en mängd rödlistade arter som är knutna till sandiga marker med en mosaik av skog och öppna marker med blottad sand, exempelvis nattskärna, trädlärka, fältpiplärka och sandödla.

2.2.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Området har varit drabbat av sandflykt vilket har lett till att det ur naturvårdssynpunkt har skett allt för omfattande planteringar med tall och bergtall.

3. RESTAURERINGSÅTGÄRDER

Målet med restaureringsarbetet är att återskapa de torra sandhedarnas mångfald. Skogen i delområde A avverkades 2011 och här finns idag kvar stubbar och förna Stubbarna ska grävas upp och upprepade naturvårdsbränningar ska minska förnatäcket och krustätelmattan som bildats under tiden som området varit beskogat. Det ska även skapas områden med öppen sand genom omvändningsgrävning. Delområde A som ligger öster om Decca stationen kommer stänglas för betesdjur. Inom naturreservatet kommer det inom ramen för skötselåtgärder för naturreservatet att anläggas en mindre damm i norra kanten av hygget som kan fungera som lekvatten till groddjur och vattenreservoar vid naturvårdsbränningarna.

Skapa sandblottor i skog	2 ha
Anlägga brandgator i skog, stubbgrävning	0,5 ha
Stängsling för bete 1400 m	5 ha
Skapa sandblottor i gräsmark (grävning)	0,5 ha

3.1 Övergripande beskrivning

3.1.1 Naturvärden

Åtgärderna syftar till skapa en sandhed samt öppna sandblottor i de trädklädda dynerna. Resultat blir en betad sandhed med öppna sandblottor och stort antal blommande växter samt trädklädda dyner med gläntor av bar sand. Dessa miljöer gynnar arter som sandödla VU, fältpiplärka EN, nattskärna NT,

Fläckig myrlejonslända VU och andra insekter som är beroende av tillgång till både öppen sand och föda i form av pollen och nektar.

Åtgärderna skapar gynnsamma förutsättningar för de hotade växter som är knutna till öppna hävdade markerna och de glest trädbevuxna sandmarkerna med sandblottor, så som praktnejlika EN och backsilja EN.

3.1.2 Kulturvärden

Åtgärderna kommer delvis att återskapa öppna sandiga områden som kan ge en bild av hur traktens kustområde sett ut historiskt.

Fornlämningar får inte skadas i samband med avverkning och utkörning av virke. Vid röjningar ska röjningsmaterialet inte ligga kvar nära eller i fornlämningar. Eldning får aldrig ske i närheten av fornlämningar då det kan ställa till svårigheter vid en eventuell framtida utgrävning. Det finns en risk att en längre tids kraftig eldning går djup ner under markytan och förstör djupare lager av fornlämningar.

3.2 Restaureringsområden med mål och åtgärder

Delområde	Areal (ha)
A	5,1
B	41,5

Delområde A

Beskrivning:

Tidigare stod här tre stora radiomaster som användes av sjöfartsverket till det utgångna positionssystemet Decca. Underhållet av masterna innebar att de träd och buskar som växte upp under dessa röjdes bort och det nu finns ett restområde av ljunghed kvar där masterna stod. Övrigt område är ett hygge med stubbar av den ca 20-30 åriga tall och björkskogen. Marktäcket domineras av krustätel.

Restaureringsmål:

Torr sandhed med inslag av ljung och öppna sandblottor, förhoppnings vis med en hög andel blommande örter.

Åtgärder:

- Skapa sandblottor genom omvändningsgrävning på två ytor med oregelbundna former.
- Anlägga permanenta brandgator ca 1,5 till 2 meter breda, i kanten mot tallskogen.
- Uppsättning av elstängsel med hörnstolpar av ek, mellanstolpar kan vara av robinia eller ek, 3 st eltrådar av 2,6 mm HT tråd. Gräva en minder damm med väl avsläntade kanter, massorna efter grävningen läggs upp i form av en mindre sanddyna i nordvästlig riktning likt de naturliga dynerna i området.

- Återkommande naturvårdsbränningar för att ta bort förnalagret och utarma mängden ansamlade näringsämnen i marken efter skogen.

Delområde B

Beskrivning:

60-70 årig produktionskött tallskogen med örnbräken och björnbär. Åtgärderna genomförs i gläntor som högs 2011 vilka är tre trädlängder stora så att inte kronorna från den omgivande skogen skuggar hela gläntan. Allmän hyggesvegetation av mycket björkuppdrag, kruståtel och mjölkört.

Restaureringsmål:

Skapa värme gläntor med stor andel solbelyst öppen sand.

Åtgärder:

- Stubbuppräddning, bortforsling av stubbarna och omvändningsgrävning.

4. ARBETSGÅNG

Period 1 (november 2013 – mars 2014)

Delområde A. Stubbrytning och markomvändnings grävning, gräva brandgator, bränning
Delområde B. Stubbrytning och markomvändnings grävning.

Period 2 (november 2014 – april 2015)

Delområde A. Bränning.

Period 3 (november 2016 – juli 2018)

Delområde A. Harva brandgatorna, bränning, eventuell röjning av träd och buskuppdrag
Delområde B. Harva sandblottorna eventuell röjning av träd och buskuppdrag

5. INFORMATION

- Skyltar
- Informationsmöten
- Möten med områdets skötselråd

6. UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Digitala foton tas före och efter restaureringsåtgärderna

Inom Sand Life sker uppföljning av habitat och arter före och efter restaureringsåtgärder. Efter projektets avslutade kommer fortsatt uppföljning ske genom basinventeringen och resultaten rapporteras till EU.

Länsstyrelserna i Halland, Skåne och Kalmar ansvarar för att uppföljning efter projektets slut sker inom respektive län

7. SKÖTSEL EFTER RESTAURERING

När restaureringen slutförts återgår allt ansvar för skötseln till Länsstyrelsen Skåne. Fortsatt skötsel sker enligt skötselplan för naturreservatet Hagestad Järarna och bevarandeplanen för Sandhammaren och innefattar fortsatt naturvårdsanpassat bete vid behov med betesfredade ytor, fortsatta bränningar, underhåll av brandgatorna genom harvning, om det behövs ska nya sandblottor grävas. Røjning av träd och buskar.

Bilaga 1. Karta över Natura 2000-området Sandhammaren med skötselområden inom de tre naturreservaten Backåkra (A), Hagestad (B) och Hagestad Järarna (C) i blå markering. Den röda linjen markerar gräns för Natura 2000.

0 1 000 2 000 4 000 Meters

Bilaga 2. Karta över delområdet Hagestad Järarna i Natura 2000-området Sandhammaren med skötselområden ii blå markering. Den röda linjen markerar gräns för Natura 2000.

0 100 200 400 Meters

